

Innspill fra Norsk Fjørfe­lag

Jordbruksforhandlingen 2019

Kort oppsummering

- NFL krever at markedsreguleringsordningen for egg må opprettholdes.
- NFL krever at markedsregulator får mer nyanserte produksjonsregulerende virkemidler i overskuddssituasjoner, samt flere og bedre verktøy som hindrer ukontrollert nyetablering i eggmarkedet.
- NFL krever at konsesjonsgrensene for hvitt kjøtt og konsumegg ikke økes ytterligere.
- NFL krever at dersom kornprisen økes så skal prisnedskrivningen på korn forandres tilsvarende.
- NFL krever at alle høner opp til konsesjonsgrensen, 7.500 stk., blir berettiget produksjonstilskudd.
- NFL krever at tilskudd til avløsning ved ferie og fritid blir vektlagt i fremtidige jordbruksoppgjør, og at satsen per dyr justeres minimum tilsvarende den generelle lønnsøkningen. Maksimalt tilskudd må økes i takt med den generelle kostnadsutviklingen.
- NFL krever at det blir tatt flere initiativ for å sikre at norsk kornproduksjon drives bærekraftig i forhold til ønsket volum og kvalitet.
- NFL krever at ordningen med frakttilskudd for konsumegg må opprettholdes.
- NFL krever at det må innføres innfrakttilskudd på kylling.
- NFL krever at satsen for saldoavskrivning i gruppe HU økes til minimum 8 %.
- NFL krever at tilskuddsordninger blir prioritert til forbedring av eksisterende bygningsmasse framfor nyetablering av fjørfehus i et mettet marked. Tiltak som reduserer klimaavtrykket og/eller bedrer dyrevelferden må berettiges tilskudd.
- NFL krever at det må være nasjonale føringer, heller enn de regionale partnerskapene, som avgjør om fjørfebønder er berettiget investeringstilskudd.
- NFL støtter etablering av et fond som kan benyttes til klimatiltak, under forutsetning av at dette fondet også er tilgjengelig for fjørfeprodusentene.
- NFL krever at det opprettholdes et sterkt tollvern på landbruksprodukter for å sikre avsetning og pris til produsent, samt høy matvaresikkerhet til forbruker.

Norsk Fjørfe­lag sitt innspill til jordbruksforhandlingene 2019

Norges fjørfeprodusenter, organisert i Norsk Fjørfe­lag (NFL), vil be Norges Bondelag ta med seg følgende innspill i årets jordbruksforhandlinger.

Markedsordning på egg

Markedsbalanseringsutvalget konkluderte i sin rapport (2015) med at markedsbalansering bidrar til å realisere formålet om uttak av planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE), og at den sikrer avsetning for bonden og økt pristabilitet. Mottaksplikten ligger som en forutsetning for geografisk spredt produksjon, mens forsyningsplikten som baseres på lik tilgangspris for all industri, reduserer etableringshindringene i leddet etter førstehåndsmottaket. Det ble ikke funnet bevist at markedsregulator har fått konkurransemessige fortrinn av ordninga. Volummodellen åpner for å benytte førtidsslakt for å holde markedet i balanse i overskuddssituasjoner, og er et produksjonsregulerende virkemiddel. Eggprodusentene finansierer førtidsslakting via omsetningsavgiften. NFL anerkjenner at førtidsslakt er et viktig virkemiddel, og at det er samfunnsmessig mer bærekraftig å regulere bort egget før det er lagt – og ikke i etterkant.

NFL krever at markedsbalanseringsordningen for egg må opprettholdes.

Det trengs bedre verktøy for å stabilisere eggmarkedet

Det er avgjørende at markedsregulator får ytterligere verktøy å benytte ut over de nåværende virkemidlene; dette for å sørge for mer forutsigbar markedssituasjon. Svingningene mellom over- og underproduksjon må reduseres. Mottaksplikten innebærer fri etablering og like leveransevilkår. NFL ønsker innføring av etableringskontroll på egg gjennom markedsregulator i samarbeid med de andre varemottakerne. Førtidsslakt, som er en økonomisk belastning for produsenten, er ikke tilstrekkelig som det eneste verktøyet markedsregulator kan benytte.

NFL krever at markedsregulator får mer nyanserte produksjonsregulerende virkemidler i overskuddssituasjoner, samt flere og bedre verktøy som hindrer ukontrollert nyetablering i eggmarkedet.

Konsesjonsgrenser

Slaktekylling og kalkun

Konsesjonsgrensene for slaktekylling og kalkun ble doblet i 2014. Dette var svært uheldig og la grunnlaget for den vanskelige markedssituasjonen vi har i dag. Markedssituasjonen for produsenter av kylling og kalkun er krevende. Kyllingproduksjon preges fortsatt av store endringer i sluttmarkedet mellom aktørene og at konsesjonsgrensene gir rom for utvidelse. Både kylling- og kalkunprodusenter har måttet redusere belegget og/eller ha et lavere antall innsett dyr per år. Dette medfører at kylling- og kalkunprodusentene har hatt negativ økonomisk utvikling. Forutsigbare rammebetingelser og ingen endring i konsesjonsgrensene, er nå helt avgjørende.

NFL krever at konsesjonsgrensene for hvitt kjøtt ikke økes ytterligere.

Konsumegg

Konsesjonsgrensen bidrar i dag til en spredning av eggproduksjon over hele landet, noe som er en viktig del av verdiskapingen i landbruket. Videre bidrar en spredning av produksjonen til å opprettholde en dyrehelse i verdensklasse. En eventuell økt etterspørsel av egg klarer eksisterende produksjon og moderat etablering av nye produsenter å dekke inn. Det har vært et gjentakende problem med overproduksjon de senere år, og økonomien i eggneringen er ikke lenger positiv. En økning av konsesjonsgrensene vil medføre risiko for at markedet kollapser og at økonomien i næringa blir enda dårligere.

NFL krever at konsesjonsgrensene for konsumegg ikke økes ytterligere.

Prisnedskrivning på korn

Kostnader tilknyttet innkjøp av kraftfôr er den største utgiftsposten fjørfebonden har. Det er svært avgjørende for økonomien at kraftfôrprisene ikke øker. Prisnedskrivningstilskuddet er derfor det viktigste virkemiddelet vi har for å begrense økte kostnader for fjørfebøndene. I fjørfôr brukes en stor andel norske råvarer, og det er ønskelig at denne andelen økes ytterligere. Prisnedskrivning på korn er den mest effektive måten å gi kornbøndene et nødvendig løft og samtidig demme opp for en stadig økende kraftfôrpris. Prisnedskrivningstilskuddet kan bidra til å øke målprisen på korn, uten å øke kostnadene på råvarene som skal inn i kraftfôret. Samtidig reduseres behovet for toll på importerte råvarer.

NFL krever at dersom kornprisen økes så skal prisnedskrivningen på korn forandres tilsvarende.

Direkte tilskudd, egg

Tilskudd over jordbruksavtalen utgjør ca 10 % av bondens lønn, resten av inntekten må hentes i markedet. Økonomien i eggproduksjon har siden omstillingen i 2012 vært synkende, og i 2017-2018 ble det klart at produsenter med miljøinnredning står overfor nok en økonomisk krevende ombygging. Satsen for produksjonstilskudd til høner over 20 uker er redusert fra 12 kr/høne til 10 kr/høne. Unntaket er for eggprodusenter i Nord-Norge, hvor de første 1.000 hønene kompenseres med 24 kr. per høne. Tilskuddet gis til maksimalt 5.000 høner, noe som er knyttet til konsesjonsgrensen på 5.000 høner som ble økt til 7.500 høns i 2003. NFL mener det er på høy tid med en oppgradering av satsene per høne og at alle høner opp til dagens konsesjonsgrense, 7.500 høns, blir berettiget produksjonstilskudd.

NFL krever at alle høner opp til konsesjonsgrensen, 7.500 stk., blir berettiget produksjonstilskudd.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

I jordbruksavtalen for 2018 ble satsene til avløsning for ferie og fritid økt med 6 %. Norsk Fjørfeag mener at de kommende jordbruksoppgjør må fortsette å vektlegge velferdsordningene, og at satsen per dyr som et minimum må oppjusteres tilsvarende den generelle lønnsøkningen.

NFL krever at tilskudd til avløsning ved ferie og fritid blir vektlagt i fremtidige jordbruksoppgjør, og at satsen per dyr justeres minimum tilsvarende den generelle lønnsøkningen. Maksimalt tilskudd må økes i takt med den generelle kostnadsutviklingen.

Korn og kraftfôr

Geno, Norsvin og Norsk Fjørfelag kommer i 2019 med følgende innspill når det gjelder korn og kraftfôr kvalitet, i prioritert rekkefølge.

1. Sikre økt selvforsyning av proteinråvarer. Vi er nå kritisk avhengige av import. Viktig å støtte videre forskning for utvinning av protein fra hav- og skogråstoff. Innseker inkludert. «Foods of Norway» er et godt eksempel på slike tiltak.
2. Forsterking av beredskapslagringsordning for såkorn. En forutsetning for å kunne produsere de kornkvaliteter markedet ønsker er tilstrekkelig tilgang til riktige kornarter og sorter, samt friskt og sykdomsfritt såkorn. Tre vanskelige såkornhøster på rad, viser at ordningen bør forbedres.
3. Den store kapasitet for å berge den norske kornavlinga om høsten finnes i felleseide store kornanlegg. Anleggene ble etablert som samvirkeide bedrifter gjennom statlig finansiering. Mange av anleggene har aldrende bygningsmasse og trenger både bygningsmessig og teknisk oppgradering. Mottaks- og tørkekapasiteten om høsten bør økes. Dette er viktig for å ta vare på verdier og kvalitet. En oppgradering av eksisterende anlegg og økning av kapasitetsbehov kan oppnås gjennom:
 - a. Økt støtte fra Innovasjon Norge til enkle gårdsanlegg
 - b. Innføre tilskudd og finansieringsordning for fornyelse av store kornsiloanlegg.
4. Det bør arbeides for økt dyrking av økologisk korn, økonomien i økologisk kornproduksjon er gunstig, spesielt for de som har god tilgang på husdyrgjødsel. Mye av arbeidet vil derfor dreie seg om informasjon og kommunikasjon for å få flere over til økologisk.
5. Prisen på havre bør økes 3 øre/kg i forhold til andre kornslag for å øke dyrking av havre ifht behovet.

Husdyrorganisasjonene ber fortsatt Felleskjøpene og bransjen være aktive i veiledning og rådgivning mot bonde for å vri dyrking av kornslag, sorter og kvalitet i ønsket retning.

NFL krever at det blir tatt flere initiativ for å sikre at norsk kornproduksjon drives bærekraftig i forhold til ønsket volum og kvalitet.

Frakttilskudd

Målet med frakttilskudd er et rettferdig landbruk med tilnærmet like rammevilkår uavhengig av geografi og avstander til leverandører og varemottaker. Distriktstilskudd på egg, fjørfekjøtt og kraftfôr må sees i lys av de ekstra kostnadene distriktlandbruket har, som sonetilleggene på kraftfôr, ulik nettleie og forbruk av energi osv.

Konsumegg

Innfrakttstilskudd for egg er et viktig distriktspolitisk virkemiddel som bidrar til at det blir lønnsomt for varemottakerne å hente inn egg fra produsenter lenger unna eggpakkeriene.

NFL krever at ordningen med frakttilskudd for konsumegg må opprettholdes.

Kylling

I dagens marked er det på landsbasis kun tre varemottakere av kylling, og aktørenes behov for kyllingprodusenter er fullstendig prisgitt resultatet av dagligvarekjedenes årlige høstjakt. Det har i senere tid blitt sentralisering av kyllingproduksjon hvor de tre aktørene har overtatt hver sin del av landet i tilknytning til hvor de har lokalisert sitt kyllingslakteri. I tillegg vil det ut ifra hensynet til dyrehelse være økt risiko for smitte forbundet med sentralisering.

Innfrakttilskudd for kylling er et virkemiddel som vil kunne gjøre situasjonen for norske kyllingprodusenter mindre sårbar, og som vil bremse ytterligere sentralisering av norsk kyllingproduksjon.

I dag blir eksisterende kyllinghus stående tomme, samtidig som det etableres nye kyllinghus i andre områder. Dette er både svært negativt for etablert produksjon og samfunnsmessig kostnadskrevende. Innfrakttilskuddet vil kunne utjevne forutsetningene til kyllingprodusenter uavhengig av avstand til nærmeste kyllingslakteri.

NFL krever at det må innføres innfrakttilskudd på kylling.

Avskrivningsatts for husdyrbygg

Det skjer en stadig utvikling i kravene til husdyrnæringen. Nye krav gjør husene ubrukelige etter ca. 20 år. Det er ikke mange 20 år gamle fjørfehus som fremdeles er i produksjon i dag, og man kan ikke forvente at utviklingen kommer til å stoppe. Eldre husdyrbygg er vanskelige å omdisponere til annen bruk. Skal man fortsette med husdyrproduksjonen i et fjørfehus utover 20 år må bygningen totalrenoveres for å opprettholde tilfredsstillende biosikkerhet. I bygg for slaktekyllingproduksjon medfører dyreholdet en særlig slitasje pga. krav til vask og desinfeksjon. Et kyllinghus blir vasket ned og desinfisert 160 ganger i løpet av 20 år med 8 innsett i året.

Avskrivningsattsen for husdyrbygg ble i 2012 økt fra 4 til 6 %. Denne økningen bidro i positiv retning, men er langt i fra dekkende ut i fra reell slitasje.

NFL krever at satsen for saldoavskrivning i gruppe HU økes til minimum 8 %.

Tilskudd til investeringer som forbedrer eksisterende fjørfehus

I fjørfeproduksjon er det stadig krav til forbedringer av eksisterende bygningsmasse, og særlig med hensyn til redusert klimapåvirkning. Eksempler på slike kostbare tiltak er investering i solcellepanel, biogassanlegg og andre tiltak som reduserer klimaavtrykket per produsert enhet. Nyinvesteringer medfører en kostnad som ikke automatisk hentes ut i merpris i markedet. Stimulering via tilskudd vil være en viktig pådriver for at bønder skal velge å investere i klimagunstige løsninger. Per i dag er det svært begrenset hva som blir utbetalt av investeringsstøtte som medfører redusert klimaavtrykk.

Det er også et stadig økende krav om at dyra skal ha tilgang på mer plass og andre tiltak som tilhører økologisk fjørfehold. Dette er et eksempel på kostnader tilknyttet endret etterspørsel i markedet som ikke nødvendigvis er mulig for bonden å få kompensert ved økt pris på produktene sine. NFL mener det er viktig at investeringsmidler heller brukes til ombygging av eksisterende fjørfehus (f.eks konvesjonelle hus til å tilfredsstille økologiske krav), enn at investeringsmidler går til nyetablering. NFL etterspør også tilskudd som kan benyttes til å investeringer. Bruk av investeringsmidler til investering av varmevekslere kan ha klar positiv effekt for klima, samt være positivt for dyrevelferden ved å bedre luftkvaliteten i huset.

NFL krever at tilskuddsordninger blir prioritert til forbedring av eksisterende bygningsmasse framfor nyetablering av fjørfehus i et mettet marked. Tiltak som reduserer klimaavtrykket og/eller bedrer dyrevelferden må berettiges tilskudd.

Tildeling av innovasjonsmidler til fjørfenæringen

Det er per nå overlatt til det regionale partnerskapet å avgjøre om eksisterende fjørfehus er berettiget tilskudd til ombygging, og dette gjør at fjørfebønder i enkelte områder får støtte, mens i andre deler av landet blir fjørfebønder frarådet å søke om midler. Det er nødvendig med tydeligere nasjonale føringer for hvordan tilskuddsmidler via Innovasjon Norge skal benyttes til ombygging av eksisterende fjørfehus. For å opprettholde et landbruk over hele landet er det svært ugunstig at de regionale forskjellene er så framtrepende som i dag.

NFL krever at det må være nasjonale føringer, heller enn de regionale partnerskapene, som avgjør om fjørfebønder er berettiget investeringstilskudd.

Etablering av fond til klimatiltak

Norsk Fjorfelag støtter Norges Bondelag i etablering av fondsavsetning med skattefradrag som kan benyttes til klimatiltak. For fjørfenæringen er systemer for varmegjenvinning et eksempel på tiltak NFL forutsetter at kan finansieres ved uttak av fondsmidler.

NFL støtter etablering av et fond som kan benyttes til klimatiltak, under forutsetning av at dette fondet også er tilgjengelig for fjorfeprodusentene.

Tollvern

Et sterkt tollvern er viktig for at norske produsenter kan produsere norsk hvitt kjøtt og egg på mest mulig norske råvarer.

NFL krever at det må opprettholdes et sterkt tollvern på landbruksprodukter for å sikre avsetning og pris til produsent, samt høy matvaresikkerhet til forbruker.

For Norsk Fjorfelag,

Kolbjørn Frøseth, styreleder

Margrethe Brantsæter, daglig leder

Korte fakta om norsk fjørfenæring

Norges fjørfenæring er effektiv, klimavennlig og representerer en vesentlig del av matproduksjonen og verdiskapningen i norsk landbruk.

Norsk fjørfeproduksjon er klimavennlig matproduksjon, både i et globalt perspektiv og sammenlignet med andre dyreslag. For fjørfe er global gjennomsnittlig utslippsintensitet 5 kg CO₂-ekvivalenter per kg slaktevekt og 4 kg CO₂-ekvivalenter per kg egg. I

Norge er beregnet utslippsintensitet for kylling 2 kg CO₂-ekvivalenter per kg (dvs halvert sammenliknet med globale tall). For egg er beregnet utslippsintensitet 1,5 kg CO₂-ekvivalenter per kg egg (1/3 sammenliknet med globale tall).

En del av forklaring på hvorfor norsk fjørfenæring er mer bærekraftig enn global produksjon av egg og hvitt kjøtt, er vår helt unike dyrehelse. Friske dyr bruker ikke energi på å bekjempe sykdom, og dyr med nedsatt produktivitet forekommer minimalt. Norsk fjørfenæring sitt viktigste fortrinn sammenlignet med resten av verden er høy standard på dyrevelferd, lavt smittepress og høy matvaresikkerhet. Dette er mye takket være Norges strenge regelverk, konsesjonsgrenser og spredte bruksstruktur.

Fjørfenæringen utgjør ca. 1.350 bønder som betjener det norske markedet. I 2018 var det registrert

- 48 kalkunprodusenter
- 550 kyllingprodusenter (med over 1.000 dyr)
- 106 rugeeggprodusenter og oppalere av foreldretyr (slaktekylling)
- 575 eggprodusenter (med over 1.000 dyr/inkludert 76 rugeeggprodusenter)
- 18 livkyllingoppalere (verpehøner, fra daggamle til 16 uker)
- 8 andeprodusenter

Fjørfe er en meget effektiv produksjon av animalsk protein

Den samlede animalske landbruksproduksjonen i Norge i 2017 var ca. 420.300 tonn (egg, hvitt og rødt kjøtt). Norsk fjørfenæring stod for drøyt 40 % (170.000 tonn) av den samlede animalske landbruksproduksjonen, med et forbruk på bare 23% av alt kraftfôr brukt i Norge.

- Det kreves gjennomsnittlig 2,03 kg kraftfôr for å produsere 1 kg egg.
 - En verpehøne legger i gjennomsnitt 6 egg i uka.
- Det kreves gjennomsnittlig 2,23 kg kraftfôr for å produsere 1 kg kylling.
 - Fra slaktekyllingen er klekket til den er klar til slakt tar det 30-34 dager.
- Det kreves gjennomsnittlig 3,21 kg kraftfôr for å produsere 1 kg kalkun.
 - Fra kalkunen er klekket til den er klar til slakt tar det 12 uker for høner 18 uker for haner.

I 2018 produserte norsk fjørfenæring totalt

- 88,9 mill. kg slaktekylling
- 7,6 mill. kg kalkun
- 69,6 mill. kg egg (inkl. ca. 10% dirktesalg)
- 645 tonn and og gås